

Kamuda Çalışan Ebe ve Hemşirelerin

Ekonomik Durumları ve Çalışma Alanlarına İlişkin Durum Tespit Çalışması Anket Sonuçları

Ülkemizde 302.704 ebe ve hemşire görev yapmaktadır. 2021 yılında 100 bin kişiye düşen ebe hemşire sayısı ülkemizde 343 iken, 2020 yılı için bu sayılar AB’de 873, OECD’ ülkelerinde de 926’dır.

Ebe hemşirelerin sayı olarak yetersiz olması nedeniyle iş yükleri de AB ve OECD ülkelerine göre daha fazladır. Artan iş yüküne rağmen ücretleri ise bu ülkelerin gerisindedir.

Ekonomik ve özlük haklarına dair talepleri pandemi döneminde dahi görülmeyen ebe ve hemşirelerin emeği, Beyaz Reform düzenlemesi ile bir kez daha ötelenerek talepleri yok sayılmıştır.

Sağlık Bakanlığında görev yapan sağlık emekçilerinin %30'u, tüm sektörlerde ise %23'ü bu iki unvanda görev yapmaktadır. Ebe ve Hemşirelerin sağlık emeğindeki etkisini gösteren bu oranlar "**diğerleri ve ötekiler**" olarak tanımlanmayı hak etmemektedir. Bu oranlar, sağlık hizmetinin üretilmesinde ve sürdürülmesinde ebe ve hemşirelerin öncelikli görev üstlendiklerinin göstergesidir. Dolayısı ile ebe ve hemşirelerin yaşadığı sorunların çözülmemesi, uygulanan sağlık politikalarında göz ardı edilmeleri iş yerlerinde hizmetin niteliğini etkilediği gibi, hizmetin sürdürülmesi sırasında kaosu da arttırmaktadır.

SES Ankara Şube tarafından 2023 Nisan ayında Ebe ve Hemşirelerin çalışma alanlarındaki sorunlarının ve ekonomik durumlarının tespit edilmesi amacıyla çalışma yapılmıştır. Çalışmamıza 1127 ebe ve hemşire katılmıştır.

Çalışmamız iki bölümden oluşmakta olup, katılımcıların birinci bölümde çalışma alanındaki sorunlarına, ikinci bölümünde ise ekonomik sorunlarına yönelik bakış açılarının tespiti amaçlanmıştır. Katılımcıların mesleği; Katılımcıların %83'ü hemşire, %17'si ebedir.

Katılımcıların görev yaptığı kurum;

%50'si Sağlık Bakanlığı Hastanelerinde,

%28'i Üniversite Hastanelerinde,

%15'i Birinci Basamakta, %7'si diğer Kamu Kurumlarında çalışmaktadır.

Katılımcıların yaş aralığı,

%19'u 18-29 yaş,

%28'i 30-39 yaş,

% 40'ı 40-49 yaş,

%13'ü 50-59 yaş aralığındadır.

Çalışma alanlarına ilişkin tespitler;

* Ebe ve hemşirelerin %85'i Sağlık Bakanlığı tarafından Beyaz Reform olarak çıkarılan çalışma alanı ekonomik düzenlemelerden memnun olmadığını belirtirken, sadece %15 memnun olduğunu ifade etmiştir. Beyaz Reform düzenlemesinin en düşük puanlayan grup Sağlık Bakanlığı Hastanelerinde çalışmakta olup, yaş grubu olarak ise 50-59 yaş aralığındaki ebe ve hemşirelerdir.

* Ebe ve Hemşirelerin %94'ü Beyaz Reform kapsamında Hükümetin son dönem çıkardığı düzenlemelerin iş barışını bozduğunu ifade etmiştir. En fazla iş barışının bozulduğunu puanlayan grup Sağlık Bakanlığı Hastanelerinde çalışmakta olup, yaş grubu olarak ise 50-59 yaş aralığındaki ebe ve hemşirelerdir.

*Ebe ve Hemşirelerin % 48 çalışma alanından memnun olmadığını belirtirken, %52'si memnun olduğunu belirtmiştir. Çalışma alanına ilişkin memnuniyetsizliğin en yüksek olduğu grup diğer kamu kurumlarında çalışan ebe ve hemşirelerden gelmiş olup, 30 yaş altı ebe ve hemşireler yaş aralığında en fazla memnuniyetsizlik oranına sahiptir.

* Ebe ve Hemşirelerin %64'ü çalışma alanında mobbinge maruz kaldığını belirtmiştir, Mobbingin varlığının en fazla onaylayan grup Üniversite Hastaneleri olup, 30 yaş altı ebe ve hemşireler yaş aralığında en fazla mobbing oranına sahiptir.

* 18 -35 yaş arası Ebe ve Hemşirelerin %75'i yurt dışına gitmeyi düşündüğünü ifade etmiştir Yurt dışına gitme isteğinin en fazla olduğu kurum Sağlık Bakanlığı Hastaneleridir.

Ekonomik duruma ilişkin tespitler;

* Ebe ve Hemşirelerin (EYT düzenlemesi ile birlikte) %37'si emekliliği hak ettiğini ifade etmiştir.

* Emekliliği hak eden Ebe ve Hemşirelerin %91'i ekonomik kaygılar nedeniyle emekli olmadıklarını ifade etmiştir.

* Ebe ve Hemşirelerin sadece %5'si 20 bin tl üzerinde gelire sahip olduğunu belirtirken, %30'u 16 bin tl altında gelire sahip olduğunu belirtmiştir.

Diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ebe ve hemşirelerin %63'ü 14-16 bin tl, %23'ü 12-14 bin tl aylık gelire sahip olduklarını belirtmiştir.

30 yaş altı ebe ve hemşirelerin ise %15'i 12-14 bin tl, %45'i 14-16 bin tl aylık gelire sahip olduğunu belirtmektedir.

* Ebe ve Hemşirelerin %42'si kirada oturduğunu ifade ederken, %14'ü ailesinin evinde ya da ailesi ile oturduğunu ifade etmiştir

30 yaş altı ebe ve hemşirelerin %74'ü kirada oturduğunu, %17'si ailesi ya da ailesinin evinde oturduğunu ifade etmiştir.

* Kirada oturan Ebe ve Hemşirelerin ise %93'ü son dönem kira artışları nedeniyle sorunlar yaşadığını ifade etmiştir. Kira artışları nedeniyle en fazla sorun yaşanan grup 30 yaş altı ebe ve hemşireler olup, bu grubun %96'sı kira artışları nedeniyle sorun yaşadığını ifade etmiştir.

* Yine kirada ve ailesin evinde oturan Ebe ve Hemşirelerin %96'sı gelir düzeyi ve bugünkü ekonomik şartlarda ev sahibi olamayacağını ifade etmiştir.

30 yaş altı ebe ve hemşirelerin %99'u bugünkü ekonomik şartlarla ev alamayacaklarını düşünmektedir.

* Ebe ve Hemşireler %82'si ekonomik sorunlar nedeniyle düzenli kredi borcunun olduğunu ifade etmiştir.

18-29 yaş aralığındaki hemşirelerin %87'si, 30-39 yaş aralığındaki ebe ve hemşirelerin %86'sı düzenli kredi borcu olduğunu vurgulamıştır.

Taleplerimiz;

Beyaz Reform düzenlemesinden en ciddi hayal kırıklığını yaşayan grup hayatlarının 25-30 yılını bu mesleğe vermiş 50-59 yaş aralığı ebe ve hemşireler olup, hekimlerde olduğu gibi ek emekli aylığı düzenlemesi yapılmaması sorun olarak görülmektedir.

Sağlık Bakanlığı ve Üniversiteler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan arkadaşlarımızın hem o kurumun temel işini yapıyor olarak kabul edilmemesi hem de sağlık iş kolundaki düzenlemelerin dışında tutulması nedeniyle çalışma alanlarına ilişkin memnuniyetsizliği yüksek düzeydedir.

Mesleklerimizin temel ve artan sorunu olan mobbingin en yüksek yaşandığı yer üniversite hastaneleri olup, 30 yaş altında olan arkadaşlarımız en fazla mobbingle karşılaşmaktadır.

Temel olarak göreve başlayan ebe ve hemşirelerin yeni bir hayat kurması ve kira masrafları nedeniyle daha fazla darboğaz yaşadıkları tespit edilmiş olup. Bu yaş grubu arkadaşlarımızın 4 kişiden 3'ü yurt dışına gitmeyi istemektedir.

İlerleyen yaşlarda ise emekliliği hak eden bir çok çalışanın düşük emekli maaşları nedeniyle emekliye ayrılmadığı görülmektedir.

*Ebelik ve hemşireliğin bağımsız meslekler olduğu görülmeli, eğitimden yönetime bu kriterlere uyulmalıdır,

* İş yerlerinde ebe ve hemşirelere yönelik, yöneticilerden, ekip arkadaşlarından ve hasta ve yakınlarından gelen şiddete son verilmelidir,

* İş yükü ve angaryayı arttırıcı performansa göre ödemeye son verilmeli, ücretlerin belirlenmesinde yoksulluk sınırı temel alınmalıdır,

* Meslek kanunları iş ve görev tanımları tam olarak belirtilmeli, hukuksuz görev ve görevlendirmelere son verilmelidir,

* Özel sektörde çalışan ebe ve hemşirelerin ücretlerinde taban ücret belirlenmeli, çalışma saatlerinde tavan çalışma saatleri belirlenmeli uygulanmalıdır,

* Ebe ve hemşirelere yönelik angarya niteliğindeki fazla çalışma süreleri sınırlandırılmalı, gece, hafta sonu ve bayramlarda kamu işçilerine olduğu gibi arttırımlı nöbet ücreti ödenmelidir,

* Ebe ve hemşirelerin icap ödemesi sorunu mahkeme kararlarına bırakılmadan yasal düzenleme ile çözümlenmelidir,

* Çalışma alanlarında 7 gün 24 saat hizmet veren ücretsiz kreşler bir an önce açılmalıdır,

* Aile Sağlığı Merkezlerinde ücretlendirmeden, statüye, çalışma alanlarına dair sorunları çözümlenmelidir,

* Aile Sağlığı Merkezlerinde çalışıp kadroya geçirilmeyen, şirketler yada aile hekimleri ile yaptıkları sözleşme ile çalıştırılan ebe ve hemşireler kadroya geçirilmedi,

* Ebe ve hemşirelerin çalışma alanında en düşük maaşları yoksulluk sınırının üstüne çıkarılacak şekilde düzenlemedi,

* Tüm mesleklere yönelik düzenlemelerde iş barışı temel alınmalı, çalışma alanlarında çatışma yaratılmamalıdır.

* Başta sosyal hizmet olmak üzere, adli tıp kurumu, Sağlık Bakanlığı merkez teşkilat, Milli Eğitim Bakanlığında görev yapan ebe ve hemşirelerin de diğer unvanlarda olduğu gibi maaşlarında artış yapılmalı, maaş denkliği oluşturulmalıdır.

* Ebe ve hemşirelerin staj dönemleri işe başlama kabul edilmeli ve EYT kapsamına alınmalıdır.

* Lise mezunu ebe ve hemşireler de 3600 ek gösterge kapsamına alınmalıdır,

* 5510 kapsamında olan ebe ve hemşirelerin emeklilik maaşlarına 3600 ek gösterge karşılığı artışlar yapılmalıdır,

* Ebe ve Hemşirelerin taşrada görev esnasında konaklama sorunları lojmanla giderilmeli, görev yaptığı şehrin gerçekliğine uygun kira desteği verilmelidir,

Sonuç olarak bugüne kadar söyledik ve söylemeye devam edeceğiz.

Hemşireler, tüm dünya da olduğu gibi ülkemizde de birçok sorunla yüzleşmektedirler. Ülkemizdeki sorunlar genellikle sağlık politikalarına ve ekonomik durumlara, hastane yönetimi ve yapısına, ayrılan bütçe ve dağılıma, malzeme, araç gereç ve personel sayısındaki yetersizlik/eksikliklere, işbirliği yapılan personel ve hizmet verilen hastalara, çalışma koşullarına ve hak ihlalleri ile ilişkilidir. Anket sonuçları bunu net olarak ortaya koymuştur.

Ülkemizde bir sağlık profesyoneli olarak yaklaşık 50 yıllık üniversite düzeyinde eğitim geçmişi olan hemşirelik ve ebelik mesleğinin iş gücünden tedavi hizmetleri içinde yararlanılmakta, halk sağlığı hemşireliği olarak da alanda çalışan hemşireler ana-çocuk sağlığı hizmetlerinde görev almaktadırlar. Beyaz Reform kandırmacası ile bazı görevleri maalesef elinden alınmıştır.

Bunun yanı sıra, hemşireliğin ve ebeliğin görev tanımlarında olmayan işlerin görevleri gibi sayılmasına ve bu işlerden sorumlu tutulmasına neden olabilmekte bu da çalışma alanında sıkıntı yaşanmasına mobing ve yer değişikliği gibi cezalarla karşılaşmasına neden olmaktadır. Hemşire ve Ebe'lerin yoksulluk sınırının altında açlık sınırının biraz üstünde yaşamaya çalıştıklarını anket sonuçları ortaya koymaktadır.

Düşük ücretin hemşire ve ebelerde tükenmişliği artırdığı, ekonomik ve çalışma koşullarının ve hastanelerin verdiği beslenme hizmetinin yetersiz olması, duygusal tükenmeyi hızlandırdığı bilinmelidir.

7 gün 24 saat sağlık hizmeti gibi önemli ve kritik hizmet sunumunu gerçekteştiren hemşire ve ebelere yönelik sağlık politikaları içerisinde ivedilikle çözüm üretilmelidir. Aksi takdirde toplum sağlığının tehlikeye gireceği unutulmamalıdır.

SES Ankara şube

10/05/2023